

pa se je, da je z zaključkom študentske svobode ostajalo tudi vse manj časa za jame.

Lahko rečem, da je v topliškem obdobju jamarski klub prerasel iz skromne povprečnosti v eno najbolj delavnih sredin Jamarske zveze Slovenije. To smo vedno znova potrjevali s številnimi prispevki v kataster JZS, s tehnično opremljenostjo in usposobljeno reševalno skupino.

Vesel sem, da so vsi najbolj udarni jamarski tovariši še vedno aktivni člani naše jamarske družine, predvsem pa, da je prijateljstvo, ki je bilo skovano na akcijah še vedno živo.

Tomaž Bukovec: Od prusika do svedrovcev

Začetki mojih jamarskih raziskovanj so bili v posledica radovednosti in želje po plezanju. Ker so bili hribi daleč, sem se pač podal v jame. Stena je pač stena. Z alpinistom Stanetom Hrovatom sva tako začela z alpinistično opremo raziskovati nekatere jame v okolici Dobrniča. Že leta 1984 sva raziskala 45 metrov globoko Svetokriško brezno (kasneje sva ga tudi registrirala) in se spustila tudi na dno najgloblje jame v občini Trebnje, to je Velike Vratnice. In to z alpinistično tehniko, kar je pomenilo spust v 70 metrov globoko jamo po alpinistični vrvi s klasičnim Duelferjevim sedežem (beri vrv skozi mednožje in preko ramena) z dodatnim varovanjem s prusikovim vozlom, vzpon pa je potekal s pomočjo dveh stopnih zank in prusikovih vozlov. Vrv se je ob dviganju na dnu gugala več kot meter in pol, o drgnjenju ob steno niti ne razmišljam, saj sva vrv privezala na vrhu in jo vrgla v brezno. Brez enega vmesnega pritrdišča. Danes lahko temu rečemo poizkus alpinističnega samomora v jami, kar pa nama na vso srečo ni uspelo. Pravočasno sva ugotovila, da je to početje nevarno in se povezala z novomeškimi jamarji, ki so nama pomagali z opremo in predvsem z znanjem. Pomoč bolj izkušenih sva poiskala tudi zato, ker sva po nakupu 100 metrov vrvi slovenskega proizvajalca ugotovila, da ta ni primerna za nič drugega kot le za sušenje perila.

V bistvu sem podpisani Tomaž Bukovec aktivno nadaljeval jamarsko raziskovanje. Najprej s člani kluba na Kočevskem rogu, kjer smo leta 1985 v sklopu intenzivnega tečaja odkrili nadaljevanje na dnu brezna Cinkov križ, ga prebili in poglobili s 103 metrov na 185 metrov.

V jamarstvu sem iskal nove izzive in se leta 1986 pridružil jamarjem JK Kranj v Breznu na Leški planini in tudi na raziskovalnem taboru na Kaninu. Novomeški jamarji smo do tedaj uporabljali za izdelavo pritrdišč zanke in

Tomažev prihod v tabor na Cinku, 1987.

Foto: Marko Pršina

alpinistične kline, v gorenjskih krogih pa sem se spoznal s praktično in predvsem bolj varno tehniko izdelave pritrdišč s svedrovci in ploščicami. Le-te sem začel uporabljati tudi doma (v klubu je namreč bila potrebna oprema, samo nihče je ni uporabljal), namesto bičevega vozla na vmesnih pritrdiščih pa vozil osmico in devetko, mojemu zgledu pa so postopno sledili tudi drugi člani.

Kot prvi član JK Novo mesto sem opravil izpit za jamarja reševalca in prve reševalne vaje segajo v leto 1987, kasneje pa so izpite za reševalca opravili tudi Zdravko Bučar, Marko Pršina, Mihael Rukše in ostali, že takrat pa se mi je v jami pridružil tudi zdravnik dr. Bogomir Humar iz Trebnjega, alpinist in planinec, ki je vsa ta leta sodeloval tudi z dolensko reševalno skupino.

V sklopu medklubskega sodelovanja sem leta 1987 vodil usposabljanje jamarjev JK Kostanjevica v vrhni tehniki, tega leta pa so se novomeškemu klubu pridružili fantje iz Gabrja. Tako smo opravili več spustov v Veliko Vratnico, ki je idealna za trening vrhne tehnike. Vsakega jamarja posebej (tedaj so bili poleg Robert in Mihael Rukše, Jože Korasa, Franci Sašek, Slavko Boltez in Anton Tramte) sem namreč spremljal prvih 20 metrov (pritrdišča so si sledila po zahtevnosti) in tako lahko takoj opozarjal na napake. Ta tehnika še danes velja za zelo uporabno in lahko tako spremljamo tudi otroka ali nejamarja, ki se prvič spušča, le s to razliko, da ga spremljevalec dodatno varuje preko popkovine.

Sledile so različne akcije v druge dolenske jame, od skupine pa je aktiven ostal le Mihael Rukše, ki se mi je pridružil tudi pri akciji na Kaninu decembra 1988, in sicer pri raziskovanju tedaj najgloblje jame v bivši Jugoslaviji – Skalarjevo brezno, pred tem pa sva intenzivno trenirala v tedaj najglobljem dolenskem breznu – Cink križ.

Reševalna skupina Jamarskega kluba Novo mesto je postajala vse močnejša; leta 1989 smo opravili več urjenj, sodelovali na republiških vajah, (kasneje pa je krmilo prevzel Marko Pršina) januarja 1990 pa smo Marko Pršina, Zdravko Bučar, Mihael Rukše in jaz sodelovali v enem najtežjih reševanj na svetu, iz Brezna velike razpoke. Klicani smo bili med prvimi in smo sodelovali pri reševanju od tretjega do zadnjega, devetega dne (od 16. do 22. januarja).

Mihael Rukše: Gabrsko obdobje glasnega raziskovanja podzemlja

Radovednost ali zvedavost me je nekako pripeljala v Jamarski klub Novo mesto leta 1987. Najprej sem želel spoznati Gabrsko jamo, ki je poleg mojega doma. Spoznal sem se z Antonom Tramtetom, ki je že bil član kluba, vendar v tem času manj aktiven. Po prvem resnem pogovoru je Anton prinesel iz kluba lestve in nekaj čelad ter karbidovk. Vse skupaj je bilo v dokaj žalostnem stanju. Vse sem pregledal in toliko popravil, da je bila oprema pripravljena za prvo akcijo.

Med pripravami je zanimanje pokazal še brat Robert, pridružili pa so se nama še Jože Korasa, Franci Sašek ter Slavko Boltez. Tako smo postali velika ekipa “podgurskih jamarjev”, ki je z veliko želje po odkrivanju novega podzemnega sveta in z malo jamarskega znanja začela tako imenovano “gabrsko obdobje” Jamarskega kluba Novo mesto.

Najprej smo obiskali Kraljevo prepadno, zatem pa Gabrsko jamo, in lepote podzemlja so nas prevzele in zapeljale med aktivnejše jamarje. Kmalu smo spoznali, da je naše znanje preskromno, želje pa prevelike, da bi lahko raziskovali večje in nove jame. Znanje, ki nam ga je nudil Anton, se je kmalu izčrpalo. Vključitev v klub ima svoje prednosti, tako so neko nedeljo tudi Zdravko Bučar, Andrej Hudoklin in Marko Pršina našli čas in se posvetili divji skupini Podgurcev. Gotovo nismo veliko obetali, zato se je njihovo poučevanje kmalu zaključilo.